

Rosyjski

A. referent Kurasiemier.

1289/92

H.G.-

W sprawie misji polskiej do adm. Kołczaka.

I.

Jako pierwszy emisariusz i przedstawiciel Państwa Polskiego przy niebolszewickim rządzie rosyjskim W. Komisarz Rządu Polskiego będzie miał niezwykle poważne zadanie, nie tylko godnie reprezentować wobec niedawnych jeszcze gospodarzy Królestwa Polskiego, Państwo Polskie, ale wpoić w nich to przekonanie, że Państwo Polskie jest jedną z decydujących sił życia międzynarodowego, której wpływ na dalszy rozwój sprawy rosyjskiej jest i będzie bardzo znacznym. Jak wynika z raportów, które ostatnio z Syberji nadeszły, ani istniejące tam rozmaite rządy rosyjskie, ani szeroki ogół społeczeństwa rosyjskiego nie zżyły się dotąd z zasadniczymi zmianami, które na zachodnich kresach b. imperjum rosyjskiego zaszły i traktują Polaków jako swych współobywateli lub poddanych.

W. Komisarz Rządu Polskiego musi mieć przeto pełnomocnictwa szerokie i wyraźne oraz z misją swoją tak zorganizowaną, aby od pierwszych chwili przyjazdu na miejsce przeznaczenia mógł skutecznie się zająć sprawami polskimi i dać odczuć zarówno miejscowym władzom rosyjskim, jak i społeczeństwu, że poza małym stosunkowo oddziałem wojska polskiego, po za rzeszami naszych emigrantów i wygnańców stoi już zorganizowane i posiadające swe własne interesy i możliwości - państwo Polskie.

Już teraz można przewidzieć pewne rzeźfy, które będą ku temu konieczne.

1/ Od chwili przyjazdu W. Komisarza syberyjski oddział wojska polskiego winien być włączony do składu armji polskiej. W. Komisarz powinien przywieźć z sobą odnośny rozkaz Naczelnego Wodza i odebrać od żołnierzy i oficerów przysięgę. W. Komisarz powinien przez swego attaché wojskowego lub misję wojskową przejąć od przedstawiciela wojskowego Francji zaopatrywanie naszego oddziału wojskowego i wogóle możliwie najprędzej doprowadzić do tego aby położenie oddziału polskiego było identyczne z położeniem innych oddziałów koalicyjnych

SIUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVE
New York

76 95

nawiązania kontaktu z V dywizją. Zawiadamiając dowództwo Wojsk Polskich w Syberji, że w najbliższym czasie nawiąże się stałą łączność z dywizją, a przy adm. Kołczaku zostanie utworzona placówka attaché wojskowego P.P.

O środkach łączności generała Denikina z adm. Kołczakiem, należy natychmiast powiadomić Naczelne Dowództwo W.P.

5/ Zbadanie stanowiska generała Denikina do koncepcji samodzielnej Ukrainy, warunki pod którymi by ją uznał, terytorjalne ograniczenia, rodzaj autonomji i t.d.

II. Dział polityczny wewnętrzny.

1/ Skład rządu Generała Denikina /ludzie i stronnictwa/ historia jego powstania i dotychczasowa działalność. Program polityczny i społeczny, odnośnie przyszłej Rosji.

2/ Zakres wpływów rządu na społeczeństwo, jego poszczególne warstwy: włościanstwo, robotników, kupiectwo i mieszczaństwo, obywatelstwo i inteligencja. Ogólny nastrój społeczeństwa na terenie podległym rządowi, odnośnie kwestji politycznych i społecznych. Partje polityczne, ich skład, wpływy i siły. Prasa.

3/ Stosunek do rządu i armji adm. Kołczaka.

4/ Stosunek do Komitetu Rosyjskiego, zwanego "Rządem rosyjskim", w Helsingforsie i armji gen. Judenicza.

5/ Stosunek do Rządu w Archangielsku.

6/ Stosunek do narodów dawniej do Rosji należących, a obecnie tworzących niepodległe państwo w szczególności do: Finlandji, Ukrainy, Łotwy, Estonji, Litwy, Białej-Rusi i Republik Kaukazkich.

7/ Sprawa żydowska, udział żydów w życiu politycznym i społecznym.

8/ Stosunki gospodarcze: rolnictwo, przemysł, handel i aprowizacja

III. Dział polityczny zewnętrzny.

1/ Wzajemny stosunek generała Denikina i Ententy.

Należy wyświetlić działalność rosyjskiego Komitetu w Paryżu, /pp. Sazanow i Izwolskij/, który to Komitet zaczyna odgrywać coraz znacniejszą rolę w polityce międzynarodowej.

Misje koalicyjne i ich działalność.

2/ Stosunki Japońsko-rosyjskie muszą ulegć dokładnemu wyjaśnieniu. Dokładna znajomość powyższa jest pierwszorzędnej wartości i wagi. Polska jest Państwo, graniczące bezpośrednio z Rosją winna umieć wyciągnąć odpowiednie konsekwencje z ich wzajemnego stosunku.

3/ Stosunek do Niemiec. W szerokich masach Rosjan, Francja straciła zaufanie: obojętność koalicji do Rosji zbliża ją do Niemiec.

4/ Stosunek do państw bałkańskich i Rzeczypospolitej Czesko-słowackiej, ze szczególnym uwzględnieniem filorosyjskiej propagandy. Wprawdzie Rosja straciła dawny swój nimbus obrony Słowian, jednakowoż już dziś ma swoją placówkę propagandy w Belgradzie, a w najbliższych dniach należy oczekiwać powstania takowej w Pradze Czeskiej. Pierwsza placówka pod postacią "Towarzystwa Wzajemności Słowiańskiej", w skład którego wchodzi cały szereg wybitnych działaczy politycznych dawnej imperjalistycznej Rosji. Druga na czele z hr. Bobryńskim /dawny prezes 4 Dumi/ p. Wergunem /profer slawistyki/, Giżyckim /starosta stowarzyszeń sokolskich/ i innymi.

5/ Stosunek do Austro-Niemiec.

6/ Stosunek do Turcji i Persji /Chiwa i Buchara/.

IV. Dział wojskowy.

1/ Należy nadsyłać jak najszczegółowsze dane o organizacji, dyslokacji, stanie moralnym, stanie wyekwipowania, zaopatrzenia i wykszolenia armji gen. Denikina, ze szczególnym uwzględnieniem przejawów bolszewickich, nastrojów i sposobów, przeciwdziałania tym nastrojom.

V. Dział - wywiad u bolszewików.

1/ Winien Pan Generał zorganizować wywiad frontu bolszewickiego, posilkując się o ile możności źródłami sztabowemi gen. Denikina.

Sprawę rychłego i pewnego nadsyłania raportów i nawiązania dobrej łączności z Krajem, zajmie się Pan Generał już w drodze przez Rumunję i natychmiast po przybyciu na miejsce przeznaczenia

Wysoki Komisarz winien mieć uwagę zwróconą na to, że przez współpracę na gruncie Syberji, gdzie zdawna osiadłe elementy polskie mają poważne wpływy i znaczenie, jest możliwym nawiązać bliższe stosunki z państwami zainteresowanymi i wyciągnąć z tego dla nas pożądane rezultaty. Należy przeto w stosunkach z misjami Entente'y podkreślać rolę, którą mogliby odegrać emigranci polscy, zwłaszcza w życiu gospodarczem Syberji.

Gdyby się okazało, że w Syberji egzystują jakieś przedstawicielstwa czy organizacje t.zw. małych narodów, ukraińców, białorusinów, litwinów, łotyszów, estończyków i finlandczyków i t.d. należy z nimi nawiązać stosunki przyjazne, a czyniąc to tak, aby nie wywołać niepotrzebnego zaniepokojenia Rosjan, postarać się utwierdzić ich w tem przekonaniu, że Polska jest na wschodzie Europy rzecznikiem zorganizowanego na podstawie prawa narodów do stanowienia o własnym losie, a ze swoimi sąsiadami pragnie nawiązać ściślejsze stosunki dla wspólnej obrony przed niebezpieczeństwem ze wschodu i zachodu.

W stosunku swoim do społeczeństwa polskiego, W. Komisarz winien mieć na celu dopomożenie im, primo w zachowaniu i kształtowaniu odrębności narodowej, secundo w takim zorganizowaniu są, aby syberyjska emigracja polska mogła o poza krajem skutecznie interesom Państwa. Aczkolwiek w chwili obecnej ruch w kierunku natychmiastowej repartypacji jest wśród Polaków na Syberji bardzo silny, należy się jednak liczyć z tem, że wyniki realne tego ruchu będą stosunkowo nikłe i że być może będzie zgodne z państwowym interesem naszym, aby placówki polskie na Syberji pozostały i przyjęły udział w życiu miejscowym. Dla pozyskania wpływów na społeczeństwo polskie na Syberji być może okaże się koniecznym wydawanie jakiegoś półoficjalnego pisma.

W każdym razie W. Komisarz winien czuwać nad tem, by miejscowe społeczeństwo polskie nie angażowało się w żadne akcje sprzeczne z interesem państwowym polskim i by szerokie masy wychodźstwa polskiego były zabezpieczone od szkodliwych wpływów zewnętrznych.-

II.-

Dział służby konsularnej w misji W. Komisarza Rządu Polskiego przy adm. Kończaku będzie miał specjalnie rozległe zadania.

Obywatele polscy poza obrębami związanymi z wojskiem, którymi wypadnie się zaopiekować mogą być podzieleni na trzy kategorie:

- 1/ t.zw. uchodźcy czyli wygnańcy wywiezieni, wywiezieni z Polski przez rząd carski w 1915 r. w przybliżeniu obecnie 100.000 lud.
- 2/ jeńcy wojenni polacy z b. zaborów austriackiego i pruskiego
- 3/ emigranci i dawniejsi wygnańcy.

Najtrudniejszym i najkosztowniejszym będzie zorganizowanie opieki nad pierwszą kategorią. Przez czas wojny do wybuchu rewolucji bolszewickiej opiekowały się wygnańcami naszymi na Syberji organizacje społeczne, które czerpały fundusze na ten cel potrzebne od Rządu Rosyjskiego. Dając opiekę bardzo niedostateczną organizacje te wydatkowały w Syberji w przybliżeniu jakieś 500.000 rubli przy cenach dawniejszych. Od czasu rewolucji bolszewickiej, opieka nad wygnańcami pozostaje w dalszym ciągu w rękach polskich organizacji społecznych, jednak rząd syberyjski ze swej strony żadnych zapomóg im nie udziela. Rzecz oczywista, że wygnańcy będą oczekiwali od przybywającego przedstawiciela Rządu polskiego należytej im pomocy materialnej. Ze względu na szalone poprostu koszty, które byłyby związane ze zorganizowaniem pomocy chociażby w granicach z przed rewolucji bolszewickiej, nie można o tem myśleć, - jest jednak rzecz konieczną, aby W. Komisarz miał w swoim rozporządzeniu fundusze, które pozwoliłyby mu ratować skupienia wygnańcze najbardziej przez nędzę zagrożone i zaopiekować się chociażby kobietami i dziećmi, dać im możliwość przeżycia a dzieciom korzystania ze szkółek. Minimalny fundusz, jaki jest tu potrzeby, przy zużytkowaniu ofiarności i pracy miejscowego polskiego społeczeństwa winien wynosić 200.000 rb. miesięcznie

Oprócz tego zorientowawszy się na miejscu W. Komisarz winien być zgóry upoważniony do wystąpienia wobec rządu rosyjskiego z żądaniem udzielania zapomóg b. wygnańcom. Rząd rosyjski powinien ponieść

wszelkie materialne konsekwencje wywołania przemocą obywateli naszych z kraju i nawet te fundusze, które będą przez Polski skarb państwowy asygnowane muszą być wliczone do rachunku obowiązującego na rzecz naszą rząd rosyjski.

Drugą kategorią, jeńcy wojenni jak wygnańcy wymagają również bardzo energicznego zajęcia się nimi. W danym wypadku stan rzeczy jest prawdopodobnie jeszcze gorszy, bo ze względu na trudności robione przez carski rząd rosyjski organizacje opieki nad jeńcami nie mogły nawet tak się rozwinąć, jak ratownicze instytucje wygnańcze. Minimalną sumę potrzebną dla jeńców można określić na 100.000 rb. miesięcznie co z poprzednią wyniesie 300.000 miesięcz.

Trzecia kategoria - emigracja i wychodźstwo dawnisze prawdopodobnie są o tyle już zaklimatyzowani i przystosowani do warunków miejscowych, że będą wymagały tylko pomocy i opieki prawnej a nie materialnej.-

III.-

Organizacją wewnętrzną misji. na czele której stanie W.Komisarz, musi odpowiadać jej poważnym zadaniom i niezwykle trudnym warunkom, w których wypadnie działać. Postuletem zasadniczym jest tu utrzymanie absolutnej jednolitości. Z tego punktu widzenia najważniejszym jest uregulowanie stosunku wzajemnego w jakim pozostawać do siebie będą przedstawicielstwo wojskowe i cywilne. Najbardziej wskazanym wydaje się tu być zaniechanie projektu wysłania osobnej misji wojskowej i przydzielenie do osoby W.Komisarza attaché wojskowego. Gdyby to było niemożliwym misja wojskowa zwłaszcza w swoich wystąpieniach wobec czynników obcych winna być całkowicie podporządkowaną W.Komisarzowi.

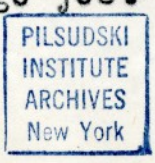
Co się tyczy misji cywilnej to skład jej zgodnie z wymienionymi powyżej zadaniami winien być następujący:

- 1/ W.Komisarza.
- 2/ Radca Legacyjny/jako zastępca Komisarza/.
- 3/ Sekretarz I kl.
- 4/ Sekretarz II kl.
- 5/ Kierownik Biura kl. VIII.
- 6/ Maszynistka X kl.
- 7/ Konsul jeneralny I kl.
- 8/ Sekretarz konsularny II
- 9/ Attaché handlowy.

Wobec przewidywanej konieczności częstych wyjazdów z miejsca stałego pobytu W.Komisarza musi mieć swego zastępcę i conajmniej 2 sekretarzy do roboty politycznej.

Służba konsularna wobec jej ogromnych zadań musi mieć bezpośredniego i osobnego kierownika, któryby jeszcze przed wyjazdem na Syberję otrzymał z centrali wszelkie instrukcje i wskazówki.

Wreszcie z punktu widzenia ekonomicznego Syberja jest o tyle ważnym i bogatym terenem, że przynajmniej zbadanie go jest konieczne i musi być komuś specjalnie poruczone.-

Projekt budżetu misji polskiej.

przy adm. Kołczaku.

I.

Personel misji.	Pens. zasadnicza.	Dod. funk. i lok.	Dod. re-prez. mies.	Ogól. na 1/2 r.	Razem na 1/2 r.	Suma in-stalac. 2 m. pens.	Suma ogólna.
1. W. Komisarz Va.	900	1530	2500	4930	29580	9860	39.440
2. Radca Legacyjny Vb.	750	1275	1000	3025	18150	6050	24.200
3. Sekretarz Pos. I kl.	600	1020	-	1620	9720	3240	12.960
4. " " II "	525	892	-	1417	8502	2834	11.336
5. Kierownik Biura VIII	375	675	-	1050	6300	2100	8.400
6. Maszynistka X kl.	225	405	-	630	8780	1260	8.040
7. Konsul jener.	750	1650	-	2400	14400	4800	19.200
8. Sekretarz kons. II k.	375	562.5	-	937.5	6522	1875	8.397.
9. Attaché Poselstwa.	375	262	-	637	3822	1274	5.096

Ogółem na 1/2 roku 134.069

10% na ewntl. zwiększenie 13.406.

147.475.

II.

Koszta podróży 9 osób tam i z powrotem 90.000

10% na ewntl. nieprzewidz. 9.000

99.000

III.

Kredyty administracyjne.

Fundusz dyspozycyjny /prasa, propaganda, wydatki nadzwyczajne i.t.d./, Lokal, opał, światło, służba, pensje urzędników kontraktowych, wydatki biurowe, korespondencja, telegramy, podróże członków misji w sprawach służbowych, kurjerzy

500.000 rb. carskich.

IV.

Fundusz zapomogowy . . . . . 300.000 mies

na 6 miesięcy 1.800.000

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

verté

Pozycje I i II wobec chwiejności kursu rubla muszą być wyasygnowane we frankach lub dolarach. Przy obliczeniu w dolarach ogólna suma dwóch tych pozycji wyniesie 31.500 dolarów.

Pozycje trzecia i czwarta mogą być wypłacone w rublach carskich.

WARSZAWA
 ADJUTANT GENERALNY
 WYDZIAŁ

L. Dz. 1209/32 z 21/10/19

39.440	9860	90880	1. W. Komisarz Va.
24.200	6050	18150	2. Rada Legacyjna Wp. 750
12.960	3240	9720	3. Sekretarz pos. I kl. 600
11.388	2834	8502	4. " " " " " " " " " "
8.400	2100	6300	5. Kierownik Biura VIII 375
8.040	1260	3780	6. Maszynistka X kl. 225
19.200	4800	14400	7. Konsul gener.
8.327	1875	5252	8. Sekretarz kons. I kl. 375
5.096	1274	3822	9. Attaché Poselstwa. 375

Ogółem na I/2 roku 134.069
 I/2 na ewntf. świadczenia 13.406
 147.475

III.
 Koszta podróży 9 osób tam i z powrotem 90.000
 I/2 na ewntf. ubezpieczenia 9.000
 99.000

IV.
 Kredyty administracyjne.
 Fundusz dyspozycyjny / prasa, propaganda, wydatki
 niezbędne i t.d. lokal. opła. świadc. zakładowe,
 pensje urzędników kontraktowych, wydatki biurowe,
 korespondencja, telefony, podróże członków misji
 w sprawach służbowych, kurjerzy

Fundusz asanowy 300.000 miesięcznie
 na 6 miesięcy 1.800.000

